

1.09.2016, Łędziny

Trybunał Konstytucyjny
al. Jana Christiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżąca: K C

reprezentowana przez adwokata Pawła Szajdaka (nr wpisu: 1418)
z Kancelarii Adwokackiej w Łędzinach, ul. Łędzińska 47, 43-140 Łędziny

SKARGA KONSTYTUCYJNA

pełnomocnika skarżącej K C

Jako pełnomocnik skarżącej K C , działający na podstawie pełnomocnictwa, które załączam- w oparciu o treść art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. z dnia 16 lipca 1997 roku, Nr 78, poz. 483 ze zm.) w zw. z art. 47 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 22 lipca 2016 roku, (Dz.U. 2016, poz. 1157) wnoszę o:

- stwierdzenie, że art.17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku (Dz.U z dnia 22 stycznia 2015 roku, poz.114 ze zm.) jest niezgodny z art. 71 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie jakim stanowi, iż świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do renty.

Nadto wnoszę o:

- zasądzenie na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 22 lipca 2016 roku, (Dz.U. 2016, poz. 1157) na rzecz skarżącej kosztów postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Jednocześnie oświadczam, iż kończący tok instancji wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia   maja 2016 roku (sygn. akt   ) został doręczony wraz z uzasadnieniem skarżącej w dniu 27 czerwca 2016 roku.

Uzasadnienie

1. Ustalenia faktyczne stanowiące podstawę skargi konstytucyjnej.

Skarżąca w dniu   marca 2014 roku złożyła wniosek do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w L   o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z opieką nad córką legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (znak:) z dnia   maja 2004 roku wydanym przez Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności w T   Do wniosku skarżąca dołączyła wypis z treści orzeczenia z dnia   .06.1994 roku zaliczający skarżącą do III grupy inwalidzkiej

W powyższym orzeczeniu ustalono, iż

Ponadto skarżąca dołączyła do wniosku oświadczenie stwierdzające, iż ma prawo do renty inwalidzkiej oraz oświadczenie, że ze względu na całodobową opiekę nad niepełnosprawną córką nie podejmuje pracy zarobkowej. Decyzją z dnia   kwietnia 2014 roku Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej działający z upoważnienia Burmistrza Miasta L   (nr:) postanowił odmówić skarżącej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z opieką nad córką A C   , wskazując, iż podstawą odmowy przyznania świadczenia pielęgnacyjnego skarżącej jest istnienie w niniejszym przypadku negatywnej przesłanki ustawowej z art. 17 ust 5 pkt 1

lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku (Dz.U z dnia 22 stycznia 2015 roku, poz.114 ze zm.)- zwana dalej „ustawą o świadczeniach rodzinnych” uniemożliwiającej przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego opiekunowi sprawującej opiekę nad osoba niepełnosprawną, gdy opiekun ma ustalone prawa do renty i bez znaczenia jest sytuacja rodzinna oraz finansowa skarżącej. Ponadto w uzasadnieniu niniejszej decyzji wskazano, iż zawieszenie pobierania renty przez skarżącą nie zmieni nic w jej sytuacji , gdyż w dalszym ciągu będzie jej przysługiwać prawo do renty.

Dowód:

- decyzja z dnia kwietnia 2014 roku (nr:) Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w L - załącznik nr 1

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w K decyzją z dnia kwietnia 2014 roku (sygn. akt:) utrzymało w mocy zaskarżoną przez Panią K C decyzję Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w L z dnia .04.2014 roku (nr).

Dowód:

- decyzja z dnia czerwca 2014 roku Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K (sygn. akt:)- załącznik nr 2

Na powyższą decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K skarżąca K C wniosła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G Wojewódzki Sąd Administracyjny w G wyrokiem z dnia marca 2016 roku (sygn. akt:) oddalił skargę. Z treści uzasadnienia wyroku dowiadujemy się, iż decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K jest zgodna z prawem, gdyż przepis art. 17 ust. 5 pkt 1 lit a ustawy o świadczeniach rodzinnych jednoznacznie stanowi, że świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje osobie sprawującej opiekę, jeżeli ma ustalone prawo do renty. W dalszej części uzasadnienia Sąd wskazuje, iż z punktu widzenia wskazanych wcześniej przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych wykluczenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego obowiązuje bez względu na wysokość renty, jak i okoliczność jej przyznania i pobierania.

Dowód:

- wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G   wraz z uzasadnieniem z dnia marca 2015 roku (sygn. akt:)= **załącznik nr 3**

Od powyższego wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G skarżąca wniosła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia   maja 2016 roku (sygn. akt   ) oddalił skargę kasacyjną skarżące K   C   Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że Wojewódzki Sąd Administracyjny w G   dokonał prawidłowej wykładni przepisu prawa materialnego, a to art. 17 ust.5 pkt 1 lit. a stanowiącego podstawę kwestionowanej przez stronę decyzji stwierdzając, iż posiadanie prawa do renty inwalidzkiej wyklucza możliwość przyznania świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia w celu sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną. Zdaniem Sądu przyjęcie odmiennego poglądu w rozpatrywanej sprawie oznaczałoby zanegowanie zasady praworządności wyrażonej w art 7 Konstytucji RP wymagającej przestrzegania prawa przez obywateli RP, jak i organy administracji.

Dowód:

- wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego wraz z uzasadnieniem z dnia   maja 2016 roku (sygn. akt   ).- **załącznik nr 4**

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należy stwierdzić, iż wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia   maja 2016 roku (sygn. akt   ) **wyczerpał tok instancji w niniejszej sprawie i jest wyrokiem ostatecznym w myśl art. 79 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**, gdyż został wydany na skutek wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G   z dnia   marca 2015 roku (sygn. akt:)

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia   maja 2016 roku (sygn. akt   ) **został doręczony pełnomocnikowi strony skarżącej w dniu 27 czerwca 2016 roku.**

Na powyższy Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia   maja 2016 roku (sygn. akt   ) nie został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi na stwierdzenie zgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Ostateczny wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia   maja 2016 roku (sygn. akt   ) został **oparty, co wynika wprost z jego uzasadnienia na treści art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych.** W uzasadnieniu wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego wskazano, iż „materialnoprawną podstawą decyzji o odmowie przyznania Pani K   C świadczenia pielęgnacyjnego stanowił art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych.”

W tym miejscu skarżąca pragnie wskazać również, iż brzmienie przepisu art 17 ust 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych nie uległo nowelizacji od chwili złożenia przez skarżącą w dniu   marca 2014 wniosku o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w L   do dnia wniesienia niniejszej skargi do Trybunału Konstytucyjnego.

II. Zasadność wniesienia skargi.

Zdaniem skarżącej art.17 ust. 5 pkt 1 lit a ustawy o świadczeniach rodzinnych, który jest podstawą wydania odmownej decyzji przez Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w L   z dnia   kwietnia 2014 roku (nr:) i wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia   maja 2016 roku (sygn. akt   ) narusza wartości konstytucyjne w postaci **prawa do szczególnej pomocy ze strony państwa rodzinom znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, w tym zwłaszcza wielodzietnych i niepełnych wywodzone z art. 72 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji Rzeczypospolitej Polski.** Zdaniem skarżącej wskazany powyżej przepis ustawy o świadczeniach rodzinnych narusza również ogólne zasady ustrojowe państwa, w tym **zasadę demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasadę sprawiedliwości społecznej wywodzoną z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski oraz zasadę równości obywateli wobec państwa i zasadę niedyskryminacji wyrażone w art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski.** Skarżąca pragnie zwrócić uwagę na powyższe zasady ustrojowe w

---

celu uzupełnienia i wzmocnienia argumentacji dotyczącej naruszenia zdaniem skarżącej przez zaskarżony przepis ustawy o świadczeniach rodzinnych art. 72 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji Rzeczypospolitej Polski, który ma w zamyśle ustawodawcy być emanacją powyższych zasad ustrojowych.

Pełnomocnik skarżącej pragnie rozpocząć rozważania na temat niekonstytucyjności przepisu z art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych od nakreślenia ugruntowanej w literaturze i dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wykładni przepisów art. 72 ust.1 zd. drugie oraz art. 2 i art. 32 Konstytucji. Jest to zdaniem pełnomocnika skarżącej niezbędne w celu rozpoczęcia rozważań w przedmiocie niekonstytucyjności wskazanego przez niego przepisu z art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Pełnomocnik skarżącej wskazał jako podstawową regulację konstytucyjną, zgodnie, z którą należy badać konstytucyjność przepisu ustawy art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych, na art. 71 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji RP, w którym wyrażone jest prawo do szczególnej pomocy ze strony państwa rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej. Powyższy przepis Konstytucji daje podstawę do dyferencji form działania państwa w odniesieniu do rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, wobec których państwo ma obowiązek szczególnej pomocy. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 15 listopada 2015 roku (sygn. akt P 3/05) wskazał, iż pomoc takim rodzinom ma mieć charakter szczególny w tym znaczeniu, że „wykraczający poza zwykłą pomoc dla osób utrzymujących dzieci albo pomoc świadczoną innym osobom”. Podobnie stanowisko powziął Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 9 lipca 2012 roku, sygn. akt P 59/11, gdzie stwierdził, iż określenie „szczególna pomoc” wskazuje na konieczność takich działań publicznych, które wykraczają poza normalne standardy ochrony wolności i praw. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego chodzi, więc o działania przewyższające zwykły poziom ochrony gwarantowany konstytucyjnie. Powyższa szczególna pomoc musi mieć w odniesieniu do rodzin w trudnej sytuacji społecznej i ekonomicznej zdaniem Trybunału Konstytucyjnego **wymiar konkretny, przez co należy rozumieć fakt, iż organy władzy publicznej muszą podejmować działania mające na celu rzeczywistą**

pomoc takiej rodzinie. Przez trudną sytuację materialną należy rozumieć sytuację, w której warunki bytowe nie pozwalają rodzinie „na wypełnienie funkcji jakie państwo wiąże z rodziną. Natomiast trudną sytuację społeczną należy utożsamiać z nienaturalnym zachwianym stanem osobowym rodziny oraz zakłóceniami w jej funkcjonowaniu z racji niewypełnienia lub nienależytego wypełnienia ról społecznych przez członków rodziny.” (A. Korcz-Maciejko, W. Maciejko, Świadczenie rodzinne. Komentarz, Warszawa 2009, s.34).

Odnośnie przywołanych przez pełnomocnika skarżącej zasad ustrojowych, a to zasady równości i zasady niedyskryminacji z art. 32 Konstytucji RP oraz zasady sprawiedliwości społecznej z art.2 Konstytucji RP, to należy wskazać, iż Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślił, że z wyrażonej w art. 32 Konstytucji zasady równości wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy. Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, bez różnicowań, zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Podmioty różniące się mogą być natomiast traktowane odmiennie. Ocenę każdej regulacji prawnej z punktu widzenia zasady równości musi poprzedzać zbadanie sytuacji prawnej podmiotów i przeanalizowanie ich cech wspólnych i cech różniących (por. uzasadnienie wyroku z dnia 28 maja 2012, sygn. P 10/01 OTK ZU 3/A/2002, poz. 35). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego ukształtował się pogląd, że wszelkie odstępstwa od nakazu równego traktowania podmiotów podobnych muszą zawsze znajdować w przekonujących argumentach. Argumenty uzasadniające odstępstwa od zasady równego traktowania muszą spełniać wymóg proporcjonalności wyrażającej się w tym, że waga interesu, któremu ma służyć zróżnicowanie musi pozostać w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku nierównego potraktowania podmiotów podobnych. Zróżnicowanie musi pozostawać w związku z innymi wartościami, zasadami i normami konstytucyjnymi uzasadniającymi odmienne potraktowanie podmiotów podobnych. Różnicowanie sytuacji prawnej podmiotów podobnych musi być więc uznane za zgodne z Konstytucją, jeżeli pozostaje w zgodzie z zasadami sprawiedliwości społecznej lub służy urzeczywistnieniu tych zasad. Zostaje ono natomiast uznane za niekonstytucyjną dyskryminację jeżeli narusza zasadę sprawiedliwości społecznej z art. 2 Konstytucji. W tym sensie zasada równości i zasada sprawiedliwości społecznej nakładają się na siebie.

Odnosząc się już do samej treści ustawy o świadczeniach rodzinach, należy wskazać, iż w świetle art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych podmiotami uprawnionymi do otrzymywania świadczenia pielęgnacyjnego są matka, ojciec dziecka, osoba będąca rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, inne osoby, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności albo opiekun faktyczny dziecka, **jeżeli nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania opieki:** a) nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki albo pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji, edukacji, albo b) nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności

W niniejszym przepisie chodzi o opiekę stałą lub długotrwałą świadczoną przez matkę, ojca lub opiekuna faktycznego nad dzieckiem niepełnosprawnym. Osoba sprawująca długotrwałą opiekę lub niosąca długotrwałą pomoc dziecku niepełnosprawnemu przez tę niepełnosprawność **nie może podjąć pracy zarobkowej lub jest zmuszona do rezygnacji z pracy zarobkowej mimo istniejących na rynku miejsc pracy oraz gotowości do podjęcia zatrudnienia.**

Prawne przeszkody w nabyciu prawa od świadczenia pielęgnacyjnego są uregulowane w art. 17 ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, gdy osoba uprawniona **ma ustalone prawo do emerytury, renty**, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego. Zgodnie z wolą ustawodawcy przyznanie jednego z tych praw, o ile nastąpiło w drodze ostatecznej decyzji właściwego organu jest przyczyną nieprzysługiwania świadczenia pielęgnacyjnego.

Wynika z powyższego, iż ustawodawca przewidział, iż świadczenie pielęgnacyjne przysługuje opiekunowi z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad osobą niepełnosprawną. Prawo do świadczeń przysługuje osobie sprawującej opiekę nad dzieckiem i nie jest uzależniona od dochodu członka rodziny.

Skarżąca wnosi o uznanie za niezgodne z konstytucją regulacji dotyczącej głównie opiekunów mających ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z jednoczesnym wskazaniem do zatrudnienia, gdyż jej zdaniem sytuacja takich osób odróżnia ją od opiekunów mających ustalone prawo do emerytury, renty rodzinnej, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1988 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.1998 nr 162 poz. 1118 z późn.zm.) prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu jeżeli spełnił następujące warunki: **został uznany za niezdolnego do pracy, ma wymagany w stosunku do wieku, w którym powstała niezdolność do pracy okres składkowy i nieskładkowy, niezdolność do pracy powstała w okresach składkowych określonych w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.** Wymóg powstania niezdolności do pracy w określonym ustawą emerytalną czasie nie obowiązuje w stosunku do osoby, która spełnia łącznie następujące warunki: została uznana za całkowicie niezdolną do pracy, spełnia warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego oraz legitymuje się co najmniej 20-letnim (w przypadku kobiety) i 25-letnim (w przypadku mężczyzny) okresem składkowym i nieskładkowym. Zgodnie z art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. **Całkowicie niedolna jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy. Osobą częściowo niedolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnie z poziomem swoich kwalifikacji.**

W tym miejscu pełnomocnik skarżącej pragnie wskazać, iż podstawą uzyskania prawa

---

do renty jest niezdolność do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu. Naruszenie sprawności organizmu nie wyklucza, jednak możliwości podjęcia pracy. Osoba uprawniona składająca wniosek o rentę, może się ubiegać o rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, gdy ta niezdolność jest znaczna lub może się ubiegać o rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w przypadku, gdy na skutek utraty sprawności organizmu nie może wykonywać pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Zarówno w przypadku całkowitej, jak i częściowej niezdolności do pracy **ustawa nie zabrania podejmowania zatrudnienia w czasie gdy się ma ustalone prawo do renty i pobiera się z tego tytułu świadczenia**. W przypadku orzeczonej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy ubezpieczony ma **szeroki wachlarz możliwości podejmowania innego zatrudnienia, na które pozwala mu jego stan zdrowia**. Renta z tytułu niezdolności do pracy jest przyznawana ubezpieczonemu do czasu odzyskania zdolności do pracy lub czasu przejścia przez niego na emeryturę.

Inaczej sytuacja wygląda w przypadku osób mających ustalone prawo do emerytury, gdyż osoby składające wniosek o przyznanie im emerytury dobrowolnie rezygnują z pracy po osiągnięciu określonego w ustawie wieku emerytalnego, a w przypadku osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 roku po uzyskaniu określonego wieku wskazanego w ustawie oraz mają wymagany przez ustawę okres składkowy. Wynika z powyższego, iż prawo do emerytury służy jako zabezpieczenie bytu na starość dla osób, które ze względu na wiek nie posiadają już zdolności do pracy zarobkowej i z tego powodu rezygnują z pracy zarobkowej,

W podobny sposób co opiekunów mających ustalone prawo do emerytury należy traktować osoby mające ustalone prawo do renty socjalnej. Prawo do renty socjalnej przysługuje zgodnie z art. 4 ustawy o rencie socjalnej z dnia 27 czerwca 2003 roku (Dz.U. 2003 nr 135 poz.1268 z późn.zm.) osobie, która jest pełnoletnia i całkowicie niezdolna pracy z powodu doznania naruszenia sprawności organizmu: przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia, w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. W niniejszym przypadku odmiennie niż w przypadku rencistów takie osoby ze względu na swoją całkowitą niezdolność do pracy powstałą w trakcie, gdy nie podejmowały jeszcze pracy zawodowej nie muszą rezygnować z podjęcia jakiegokolwiek zatrudnienia w celu opieki nad dzieckiem, gdyż nigdy takiego

---

zatrudnienia nie podejmowały oraz ze względu na ich stan zdrowia trudno wyobrazić sobie, żeby były zdolne opiekować się niepełnosprawnym dzieckiem.

Odnośnie osób pobierających świadczenia w postaci zasiłku stałego, zgodnie z art. 37 ustawy o pomocy społecznej (Dz.U 2004 Nr 64 poz. 593 z późn.zm.) zasiłek stały przysługuje a) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub b) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Jak wynika z powyższego uregulowania podstawą rezygnacji z pracy w przypadku osób pobierających zasiłek stały jest wiek lub całkowita niezdolność do pracy i w przeciwieństwie do osób pobierających rentę, w szczególności w stosunku do osób pobierających rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, osoby pobierające zasiłek stały nie mogą pracować, a podjęcie przez te osoby pracy zarobkowej powoduje jego utratę.

Jedną z negatywnych przesłanek uniemożliwiających otrzymanie świadczenia pielęgnacyjnego jest również pobieranie nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Zgodnie z ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 800, z późn.zm.) przysługuje ono nauczycielom, którzy spełnili łącznie następujące warunki: a) osiągnęli określony wiek, b) mają okres składkowy i nieskładkowy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, c) rozwiązali stosunek pracy. Warunkiem niezbędnym do uzyskania świadczenia kompensacyjnego jest, aby po rozwiązaniu stosunku pracy **nauczyciel nie wykonywał żadnej pracy zarobkowej**. Ostatnim miejscem zatrudnienia przed dniem zgłoszenia wniosku o świadczenie kompensacyjne musi być praca w charakterze nauczyciela. Wynika z powyższego, iż w przeciwieństwie do osoby mającej przyznane prawo do renty nauczyciel rezygnujący z pracy w celu pobierania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego nie może już pracować ani prowadzić działalności gospodarczej, więc nie możliwe żeby rezygnował w okresie pobierania świadczenia

kompensacyjnego z pracy tytułem opieki nad osobą niepełnosprawną jak to ma miejsce w przypadku rencistów.

Ostatnią negatywną przesłanką uniemożliwiającą pobieranie świadczenia pielęgnacyjnego jest otrzymywanie świadczenie przedemerytalnego, które zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. 2004 nr 120 poz.1252) przysługuje osobie, z którą rozwiązano stosunek pracy lub stosunek służbowy z powodu likwidacji, niewypłacalności pracodawcy lub z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w którym ta osoba była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy i ukończyła w określony w ustawie wiek oraz posiada okres uprawniający do emerytury. Z powyższego przepisu wynika, iż osoby pobierające świadczenie emerytalne zostały zmuszone do rezygnacji z pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy i celem świadczenia jest pomoc takim osobom do czasu znalezienia nowej pracy lub osiągnięcia wieku emerytalnego.

Ustawodawca wykluczając z prawa do pobierania zasiłku opiekuńczego opiekunów-rencistów nie wziął pod uwagę faktu, iż osoba mająca ustalone prawo do renty, w tym szczególności **prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy może w dalszym ciągu wykonywać pracę, na które pozwala jej stan zdrowia.**

W związku z powyższym, może dojść do sytuacji, tak jak ma to miejsce w przypadku skarżącej, iż **osoba, która ma jednocześnie ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy nie otrzyma świadczenia opiekuńczego, w przypadku, gdy nie podejmie lub zrezygnuje z pracy ze względu na opiekę nad osobą niepełnosprawną.** Istotna w niniejszej sprawie jest również okoliczność, iż ustawodawca **nie dał opiekunom mającym ustalone prawo do renty, a nie podejmującym pracy lub z niej rezygnującym ze względu na opiekę nad osobą niepełnosprawną, możliwości wyboru pomiędzy pobieraniem świadczenia pielęgnacyjnego a pobieraniem renty.** Jest to na tyle istotna okoliczność, iż w chwili obecnej najniższa renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy to kwota 882,56 zł brutto, a najniższa renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy to kwota 676,75 zł brutto miesięcznie. Dla porównania wysokość świadczenia pielęgnacyjnego dla opiekunów osób niepełnosprawnych to kwota 1.300,00 zł netto (1.703,00 zł brutto).

Opiekun mający ustalone prawo do renty, zgodnie z treścią z dnia 17 grudnia 1988 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.1998 nr 162 poz.

1118 z późn zm.) **nie może z tego prawa zrezygnować.** Osobie mającej ustalone prawo do renty przysługuje jedynie prawo do zawieszenia pobierania świadczeń rentowych, co nie jest jednoznaczne z zawieszeniem prawa do renty i uniemożliwia otrzymanie świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu opieki nad osobą niepełnosprawną.

Zdaniem pełnomocnika skarżącej świadczenie pielęgnacyjne jest jednym z instrumentów sposobu realizacji obowiązków ustawodawcy, który zgodnie z art 71 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji RP ma zapewnić szczególną pomoc **rodzinie w trudnej sytuacji społecznej.** Nie może budzić wątpliwości, iż rodzina, w której niepełnosprawność dotyka nie tylko dziecko, ale również i jego rodzica jest w szczególnie trudnej sytuacji społecznej. Ustawodawca znając treść przepisu z art 71 ust 1 zdanie drugie Konstytucji RP powinien brać pod uwagę powyższą okoliczność i **nie wyłączać od pobierania świadczeń rodziców, którzy pomimo problemów ze zdrowiem skutkujących przyznaniem renty, chcieli w dalszym ciągu pracować, lecz na skutek niepełnosprawności dziecka musieli w pracy zrezygnować.**

Ustawodawca ograniczając możliwość otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego osobie, która rezygnuje z pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem i ma jednocześnie prawo do renty, niewłaściwie zinterpretował konstytucyjny **obowiązek konieczności wsparcia rodzin w trudnej sytuacji społecznej w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im prawa do życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.** Przyjęcie zasady, że do rodziny, w której opiekun ma ustalone prawo do renty, nie trafia świadczenie pielęgnacyjne pomimo niepodjęcia lub rezygnacji przez opiekuna z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą, narusza społeczne poczucie sprawiedliwości, które nie powinno być ignorowane w państwie demokratycznym.

Oceniając zakwestionowaną regulację z perspektywy art 71 ust 1 zdanie drugie Konstytucji RP należy podkreślić, iż choć świadczenie pielęgnacyjne przysługuje opiekunowi, to korzyść czerpie z niego podopieczny, który dzięki temu świadczeniu ma zapewnioną opiekę osoby bliskiej. **W istocie jest to świadczenie, które ma zabezpieczyć egzystencje osób niepełnosprawnych przez wspieranie tych, którzy opiekują się nimi.**

Nie ulega wątpliwości, że zapewnienie osobom niepełnosprawnym opieki najbliższych i zaspokajanie ich potrzeb emocjonalnych z jednoczesnym stworzeniem warunków materialnych umożliwiających zaspokojenie ich podstawowych potrzeb, w tym nauki i rehabilitacji, jest najlepszym sposobem realizacji przez władze publiczne wynikającego z art. 69 Konstytucji RP obowiązku udzielenia osobom niepełnosprawnym pomocy w zabezpieczeniu egzystencji. Takie rozwiązanie jest również korzystne dla Państwa, które zapewniając wsparcie materialne opiekunowi dziecka niepełnosprawnego, nie musi organizować tejże opieki w innych formach. Na podobnym stanowisku stanął Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 18 lipca 2008 roku (sygn. akt P 27/07), w którym stwierdził, że „nie ulega wątpliwości, że choć zasiłek stały nominalnie przysługiwał opiekunowi to realną korzyść odnosił z niego podopieczny, w który ten sposób miał zapewniona opiekę osoby bliskiej.”

Warto również wskazać, iż gdyby osoba opiekująca się osobą niepełnosprawną i mająca ustalone prawo do renty w minimalnej wysokości przewidzianej w ustawie, a to w kwocie 676,75 zł brutto, nie mogąc samodzielnie utrzymać osoby niepełnosprawnej oddała ją do publicznego zakładu opiekuńczego, to Państwo wydawałoby na jego utrzymanie kilkakrotnie większe kwoty od tych, które mogą trafić w formie wsparcia materialnego rodzin, które same takie osoby wychowują. Zdaniem pełnomocnika skarżącej powyższa okoliczność ma kapitalne znaczenie, gdyż opiekun nie mogący pracować ze względu na opiekę nad osobą niepełnosprawną, a mający jednocześnie ustalone prawo do renty, jest bardzo często w niezwykle trudnej sytuacji finansowej, **która może go skłonić do oddania osoby niepełnosprawnej do placówki opiekuńczej i w efekcie doprowadzić do faktycznego rozbicia rodziny i pozbawienia dziecka niepełnosprawnego więzi z rodzicem.**

Istotna jest również w niniejszym przypadku okoliczność, iż utrata zdrowia przez opiekuna, w tym w szczególności **utrata zdrowia przez ojca lub matkę przed urodzeniem się dziecka niepełnosprawnego**, powodująca przyznanie mu prawa do renty, nie może wpływać negatywnie na sytuację rodzinną i finansową dziecka niepełnosprawnego. Jest rzeczą niezrozumiałą, żeby osoba niepełnosprawna ponosiła konsekwencje w postaci braku zapewnienia opieki ze strony opiekunów tylko dlatego, iż uzyskali oni prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Ustawodawca słusznie dostrzegł różnicę w sytuacji rodzin, których członkiem jest osoba niepełnosprawna i rodzin, w których takiej osoby nie ma. Zdaje się jednak nie dostrzegać różnic w obrębie grupy rodzin wychowujących osoby niepełnosprawne. Sytuacja materialna, życiowa i społeczna rodzin, w których nie tylko dziecko jest niepełnosprawne, ale również jego opiekun jest osobą niepełnosprawną jest zdecydowanie gorsza nie tylko w porównaniu z rodzinami, które nie mają żadnej osoby niepełnosprawnej, ale również z takimi rodzinami, w których wychowuje dziecko niepełnosprawne w pełni sprawny opiekun.

W ocenie skarżącej zróżnicowanie prawne rodzin, w których znajdują się osoby niepełnosprawne, odnoszące się do faktu, iż różnicuje się opiekunów nie podejmujących pracy lub z niej rezygnujących a mających mają przyznane prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy i na opiekunów w pełni zdolnych do pracy, którzy rezygnują z pracy lub jej nie podejmują, stoi w sprzeczności z art 71 ust 1 zdanie drugie Konstytucji RP, który **jednoznacznie przesądza, iż szczególna pomoc ze strony Państwa należy się rodzinie w trudnej sytuacji społecznej i nie daje podstaw do różnicowania rodzin w obrębie tej podgrupy.**

Powyższy przepis art.17 ust. 5 pkt 1 lit a ustawy o świadczeniach rodzinnych stoi w sprzeczności z art 71 ust.1 zdanie drugie Konstytucji RP również dlatego, iż ustawodawca podnosząc radykalnie od 2014 roku wysokość świadczenia rodzinnego nie umożliwił opiekunom rezygnującym z pracy w celu sprawowania opieki nad osobami niepełnosprawnymi, a mającym jednocześnie ustalone prawo do renty, wyboru pomiędzy pobieraniem świadczenia pielęgnacyjnego a pobieraniem świadczenia rentowego. Rodziny w trudnej sytuacji społecznej powinny być wspierane przez ustawodawcę, który mając wiedzę o wysokości przyznawanych świadczeń rentowych z tytułu częściowej niezdolności do pracy. powinien przewidzieć możliwość wystąpienia sytuacji, w której opiekun pobierający świadczenie rentowe w wysokości niższej niż świadczenie rodzinne pozostanie bez odpowiedniego i wystarczającego wsparcia państwa do czego obliguje ustawodawcę Konstytucja RP. W konsekwencji ustawodawca powinien włączyć osoby mające ustalone prawo do świadczeń rentowych do grona osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego lub dać im możliwość wyboru pomiędzy świadczeniem rentowym a świadczeniem pielęgnacyjnym.

Prawo do szczególnej pomocy ze strony państwa rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej wyrażone w art. 71 ust. 1 zdanie drugie należy rozpatrywać z daniem pełnomocnika skarżącej łącznie z wzmacniającymi ten obowiązek ze strony państwa zasadami ustrojowymi w postaci zasady równości z art. 32 Konstytucji RP oraz zasady sprawiedliwości społecznej z art. 2 Konstytucji.

W niniejszej sprawie dla oceny czy została naruszona zasada równości musimy ocenić czy podmioty charakteryzujące się cechą istotną są traktowane równo, to znaczy bez dyskryminowania i faworyzowania. Zdaniem skarżącej cechą istotną jest wychowywanie osoby niepełnosprawnej oraz nie podejmowanie lub rezygnacja przez opiekuna z pracy w celu opieki nad osobą niepełnosprawną. Wskazaną cechą istotną legitymują się również opiekunowie nie podejmujący pracy lub rezygnujący z niej z tytułu opieki nad osobą niepełnosprawną a mający ustalone prawo do renty, w szczególności renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Pomimo legitymowania się wspólną cechą istotną opiekunowie mający ustalone prawo do renty a zmuszeni do rezygnacji z pracy z powodu opieki nad osobą niepełnosprawną są traktowani inaczej niż inni rodzice rezygnujący lub niepodjemujący pracy ze względu na opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi. Świadczy to zdaniem pełnomocnika skarżącej o odstępstwie od zasady równości i dyskryminującym charakterze powyższego przepisu. Zdaniem pełnomocnika skarżącej nie daje się również obronić w niniejszej sprawie okoliczność, iż odstępstwo od zasady równości dotyczące opiekunów mających ustalone prawo do renty ma charakter relewantny, proporcjonalny i pozostaje w związku z innymi zasadami, wartościami czy normami konstytucyjnymi. Zdaniem skarżącej powyższe zróżnicowanie nie spełnia tych kryteriów.

Jeżeli chodzi o pierwsze kryterium, w postaci pozostawania w bezpośrednim związku z celem i zasadniczą treścią przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych, to należy stwierdzić, iż pozbawienie prawa do świadczeń pielęgnacyjnego opiekuna mającego ustalone prawo do renty nie realizuje celu ustawy jakim jest „częściowe pokrycie wydatków ponoszonych przez rodzinę w związku z koniecznością zapewnienia opieki i pielęgnacji niepełnosprawnemu dziecku lub niepełnosprawnej osobie dorosłej (zob. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o świadczeniach, druk sejmowy 1555/IV kadencja). Podmiotem tego świadczenia jest osoba rezygnująca z zatrudnienia w celu sprawowania osobistej opieki

---

nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, której ma ono częściowo rekompensować utracony zarobek. Na taki cel świadczenia rodzinnego wskazał również Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 7 marca 2012 r., gdzie stwierdził, że: „Przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego jest rekompensatą, swoistym wynagrodzeniem przez państwo dla osób opiekujących się członkami rodziny, gdyż w innym wypadku musiałoby ono wywiązać się z obowiązku opieki nad swoimi obywatelami”.

Zastosowane przez ustawodawcę kryterium różnicowania nie pozostaje również w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku nierównego potraktowania opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy mają ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Ustawodawca nie wskazał jakie interesy państwa polskiego są chronione przez wyłączenie od pobierania świadczenia pielęgnacyjnego opiekunów mających ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, a jednocześnie nie podejmujących lub rezygnujących z pracy w celu opieki nad osobą niepełnosprawną i naruszeniem jakich interesów grozi przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego opiekunom mającym ustalone prawo do renty.

Zróżnicowanie opiekunów osób niepełnosprawnych nie pozostaje w związku także z innymi wartościami i zasadami konstytucyjnymi, które uzasadniałyby odmienne traktowanie osób należących do tej samej kategorii podmiotów uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego. Grupa tych osób nie otrzymuje świadczenia tylko dlatego, że charakteryzuje się dodatkową cechą jakim jest ustalone prawo do renty. Zdaniem skarżącej wyłączenie prawa do popierania świadczenia pielęgnacyjnego w stosunku do opiekunów, którzy pobierają rentę nie jest uzasadnione potrzebą ochrony interesu publicznego ani też ochroną dobra wspólnego, które należy traktować jako wartość konstytucyjną.

Zdaniem skarżącej regulacja w obecnym kształcie stanowi dyskryminację opiekunów mających ustalone prawo do renty, a jednocześnie rezygnujących z zatrudnienia, w stosunku do opiekunów, którzy ze względu na dobry stan zdrowia nie mają przyznanego prawa do renty i mogą pobierać świadczenie pielęgnacyjne. Takie zróżnicowanie osób mogących otrzymać świadczenie pielęgnacyjne **nosi znamiona arbitralności i nie znajduje uzasadnienia w aksjologicznych podstawach ustawy o świadczeniach rodzinnych.**

Kancelaria Adwokacka
Adwokat Paweł Szajdak
ul. Łędzińska 47, 43-140 Łędziny
tel. 508 810 835,
e-mail: adwokatszajdak@gmail.com

- wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego wraz z uzasadnieniem z dnia   maja 2016 roku (sygn. akt   )-
załącznik nr 4

- cztery odpisy skargi wraz z załącznikami